

«جمعه سیاه» یا پلک‌فرایدی یا حراج جمعه در آمریکا بعد از روز شکرگزاری است که عملاً آخرین جمعه ماه نوامبر به شمار رفته و آغاز آیین خرید برای کریسمس محسوب می‌شود. اصطلاح «جمعه سیاه» در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ در فیادلفیا آغاز شد. پلیس از آن برای توصیف هرج‌ومرج ناشی از افزایش سنگین و ازدحام خریداران و گردشگران که برای بازی سالانه فوتبال ارتش و نیروی دریایی به شهر کشیده شده بودند، استفاده کرد. جمعه سیاه شروع فصل خرید تعطیلات در ایالات متحده است و بیشتر با تخفیف‌های بزرگ از خرده‌فروشان جشن گرفته می‌شود. اما این اصطلاح دیگر به ایالات متحده محدود نشده و به سراسر جهان صادر شده است.

جمعه سیاه که در اصل یک پدیده خرده‌فروشی مستقر در ایالات متحده بوده، به یک تاریخ محوری در تقویم جهانی خرده‌فروشی تبدیل شده است. تحول دیجیتال این رویداد، با ظهور تجارت الکترونیک، دامنه آن را گسترش داده و آن را به یک جشنواره خرید جهانی تبدیل کرده که از مرزها و کانال‌ها فراتر می‌رود. خرده‌فروشان از جمعه سیاه به عنوان محل آزمایشی برای استراتژی‌های قیمت‌گذاری، مدیریت موجودی و کمپین‌های تبلیغاتی خود استفاده می‌کنند.

در ایران نیز طی چند سال اخیر مغازه‌داران و فروشگاه‌ها، خرده‌فروشی‌ها و فروشگاه‌های آنلاین تبلیغات گسترده‌ای را در قالب کمپین‌های خرید شروع کرده‌اند. اغلب این کمپین‌های خرید، تخفیف‌های جذاب و اعداد عجیب‌وغریبی را عنوان می‌کنند، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد این کمپین‌ها هنوز به نتیجه ملموسی نرسیده است. طبق گزارش بانک مرکزی ایران از داده‌های شبکه شاپرک، در آذرماه ۴ میلیارد و ۲۱۳ میلیون تراکنش انجام شده که این تعداد، حدود ۲۳ درصد (معادل ۹۸ میلیون و ۲۷۸ هزار تراکنش) کمتر از تراکنش‌های آبان ماه است. همچنین تراکنش‌های آذرماه کمترین تراکنش‌های شبکه شاپرک از فروردین تاکنون بوده است. این ارقام در حالی است که در دیگر کشورها و از جمله آمریکا و کشورهای غربی، خرده‌فروشی در پلک‌فرایدی افزایش چشمگیری نسبت به روزهای عادی سال داشته و توانسته معادلات خرید در ماه نوامبر را نسبت به ماه‌های دیگر تغییر دهد. اما چه چیزی باعث شده جمعه سیاه یا پلک‌فرایدی نتواند به اندازه کمپین‌های تبلیغاتی خود، موج خرید ایجاد کند.

نگاهی به وقایع جمعه سیاه در ایران و جهان نشان می‌دهد آنچه به عنوان پلک‌فرایدی در ایران شناخته می‌شود با واقعیت آن در کشورهای دیگر تفاوت معنادار دارد. در کشورهای دیگر، فروشندگان بدون اینکه قیمت‌ها را بالا ببرند، تخفیف‌های رؤیایی روی برندهای مشهور و حتی برندهای لوکس اعمال می‌کنند. این در حالی است که در ایران به روایت رسانه‌ها، برخی از فروشندگان با افزایش عجیب‌وغریب قیمت‌ها در قبل از جمعه سیاه، به همان میزان تخفیف‌هایی ارائه کرده‌اند که در نهایت، عملاً قیمت کالاها نسبت به روزهای عادی کاهش نداشته و برای مشتریان، خرید از پلک‌فرایدی ایرانی، بازی باخت-باخت است.

این در حالی است که در آمریکا به عنوان مهد پلک‌فرایدی و در کشورهای غربی و حتی برخی کشورهای همسایه، هدف از فروش کالا در جمعه سیاه، ارائه تخفیف‌های جذاب و واقعی برای ترغیب و تشویق مصرف‌کنندگان به خرید و خالی کردن انبارها با حاشیه سود کمتر است. این تفاوت باعث می‌شود اولاً گروه‌های کم‌درآمد و طبقه متوسط نیز به جمع مشتریان پلک‌فرایدی بپیوندند، ثانیاً برخلاف ایران که جنس‌های بنجل و کم‌ارزش و اساساً اقلام فیک در این ایام با قیمت‌های پایین‌تر از برندهای اصلی به فروش می‌رسد، در کشورهای دیگر، برندهای اصلی اقدام به تخفیف‌های جذاب برای بستن سال مالی با انبارهای خالی می‌کنند.

از این رو، پلک‌فرایدی در ایران عمدتاً یک کمپین طبقاتی بوده که قابلیت گسترش و دربرگیری به سمت همه طبقات اجتماعی-اقتصادی و از جمله طبقه متوسط را ندارد.

مورد بعدی، به نظر می‌رسد کاهش توان خرید بخش زیادی از مردم است که این وضعیت را می‌توان در خریدهای پلک‌فرایدی یکی از بزرگ‌ترین فروشگاه‌های آنلاین کشور مشاهده کرد. براساس گزارش این فروشگاه آنلاین، بیشترین خریدهای پلک‌فرایدی این فروشگاه پس از طلا و جواهر و موبایل، به اقلام مصرفی همچون نوار بهداشتی، کاغذ ۸۴، لامپ و باتری قلمی، ایرپاد، ساعت هوشمند، اسپیکر، هندزفری و کنسول پلی‌استیشن مربوط می‌شود.

در کنار تبلیغات غیرواقعی و قیمت‌های بدون تخفیف یا تخفیف‌های فیک و قلابی و همچنین کاهش توان خرید مردم در سال‌های اخیر، مسئله فرهنگی یعنی عدم فراگیری یک فرهنگ وارداتی در جامعه ایران نیز از دیگر موضوعاتی است که موجب شده پلک‌فرایدی در حد یک کمپین طبقاتی در ایران باقی بماند و جایی بیش از این برای خود باز نکند.

SPECIAL
50%
Off Original

جامعه ایرانی، جامعه پیچیده‌ای است
آمار رسمی تراکنش‌ها نشان می‌دهد
آذرماه که جمعه سیاه در آن قرار داشت
برخلاف تبلیغات وسیع
دومین ماه کم‌تراکنش سال بوده است

سیاه‌باری پلک‌فرایدی

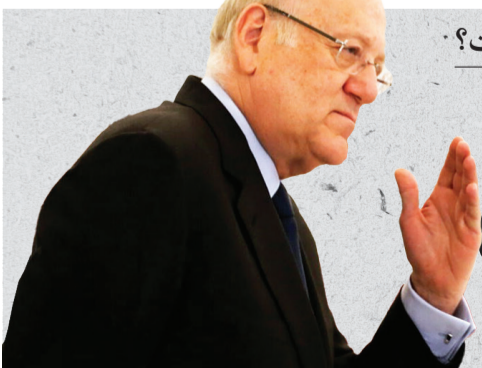
۱۶۱

اتفاق مثبت این است که پای ایده برساخت زن تراز ایرانی

به سینما باز شد، کاش می‌شد درام را هم چاشنی کار کرد و از مشهورات گذشت

پروین هم معجزه نکرد

۱۳۰۲

ریشه ناآرامی‌ها در فرودگاه بیروت کجاست؟ جریان‌شناسی گروه‌های سیاسی لبنان در حال حاضر چگونه است؟

نانجیب نباشید

۲

بیم طراحان تحریم‌های ضد ایرانی
یک میز شکسته را برای مذاکره پیش روی ایران قرار می‌دهند، ایده ما چیست؟

افزون

۷

آمار نشان می‌دهد بین ۷۰ تا ۱۰۰ درصد ظرفیت برخی رشته‌های مهم در آزمون دستیاری خالی مانده است

۲ تخصص پزشکی در ICU

۴

پکن سال میلادی خود را با تحریم شرکت‌های آمریکایی آغاز کرد

ضد حمله چینی در جنگ تعرفه و تحریم

۸